

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานในโรงงานทอผ้า เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้จัดกิจกรรมให้กับพนักงานและโรงงานอุตสาหกรรมอื่นนำไปปรับใช้ได้ต่อไป ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและทดลองจัดกิจกรรมเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานในโรงงานทอผ้า และทดสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมให้ความรู้ที่จัดขึ้นโดยการทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ และสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

สมมติฐานการวิจัย

คะแนนแบบทดสอบความรู้ และแบบวัดเจตคติหลังการทดลองจัดกิจกรรมให้ความรู้ กับคะแนนทดสอบความรู้และแบบวัดเจตติก่อนการทดลองจัดกิจกรรมให้ความรู้แตกต่างกัน และพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลองจัดกิจกรรมให้ความรู้แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 7 จำนวนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

กลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดกิจกรรม		กลุ่มตัวอย่างหลังการจัดกิจกรรม	
แผนกปั้น	25	แผนกปั้น	20
แผนกทอ	25	แผนกทอ	17
รวม	50	รวม	37

จากตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานโรงงานทอผ้าไทยสุราษฎร์ธานี จำนวน 50 คน เป็นพนักงานจากแผนกปั้น 25 คน แผนกทอ 25 คน หลังจากการทดลองจัดกิจกรรมแล้ว มีผู้ผ่านการทดลองครบตามกระบวนการจัดกิจกรรมให้ความรู้ จำนวน 37 คน เป็นพนักงานจากแผนกปั้น จำนวน 20 คน พนักงานจากแผนกทอ จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของพนักงาน ได้แก่ ชื่อ นามสกุล เพศ อายุ ระยะเวลาทำงานในโรงงานทอผ้าไทยสุราษฎร์ธานี ระดับการศึกษา ทำงานแผนกใด

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดเจตคติที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบความรู้ที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงาน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมของพนักงาน

เครื่องมือตอนที่ 2-4 จะครอบคลุมเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ 1) การใช้เครื่องป้องกัน อันตรายส่วนบุคคล 2) อันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม 3) การกระทำที่ไม่ปลอดภัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the social Science) ดังต่อไปนี้ คือ

1. ข้อมูลพื้นฐานของคณงาน ได้แก่ เพศ อายุ นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบคะแนน แบบทดสอบความรู้ และแบบวัดเจตคติ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) โดยวิเคราะห์ข้อมูลรวมและแยกเป็นรายด้าน
3. ข้อมูลแบบสังเกตพฤติกรรม วิเคราะห์โดยการหาค่าไคสแควร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นรายข้อ

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกกล่าวสรุปเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 8 สถานภาพของคณงานกลุ่มตัวอย่างประชากร

สถานภาพ	จำนวน n=37	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	21	56.80
หญิง	16	43.20
2. อายุ		
20-30 ปี	13	35.10

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน n=37	ร้อยละ
31-40 ปี	15	40.50
41 ปีขึ้นไป	9	24.30
3. อายุการทำงาน		
1-5 ปี	8	21.60
6-10 ปี	10	27.00
11-15 ปี	5	13.50
16-20 ปี	12	32.40
21 ปีขึ้นไป	2	5.40
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	13	35.10
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	32.40
มัธยมศึกษาตอนปลาย	9	24.30
อนุปริญญา	3	8.10
5. ทำงานในแผนก		
บ้าน	20	54.10
ทอ	17	45.90
6. สถานภาพการสมรส		
โสด	10	27.00
แต่งงาน	26	70.30
หย่า หม้าย	1	2.70

คนงานที่เป็นกลุ่มทดลอง มีจำนวน 37 คน เป็นคนงานจากแผนกปั้น 20 คน (ร้อยละ 54.10) เป็นชาย 21 คน (ร้อยละ 56.80) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 40.50) อายุการทำงานระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 12 คน (ร้อยละ 32.40) คนงานแต่งงานแล้ว 26 คน (ร้อยละ 70.30)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดเจตคติแบบทดสอบความรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรม ที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้า ก่อนและหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนวัดเจตคติที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้าก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า พิจารณาแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดเจตคติที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้าก่อนและหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า

เนื้อหา	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (12 ข้อ)	35.08	6.70	38.24	5.41	2.23
อันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม (11 ข้อ)	38.86	6.24	43.49	6.40	3.15

ตารางที่ 9 (ต่อ)

เนื้อหา	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (12 ข้อ)	45.13	8.12	49.78	5.09	2.95
รวม	3.52	0.45	3.89	0.36	3.88

($p = .05$, $df = 36$, $t = 2.021$)

1.1 ด้านการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35.08 และหลังการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 38.24 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองเท่ากับ 2.23 มากกว่าค่า t ในตารางแสดงว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า พนักงานมีการปรับเปลี่ยนเจตคติในด้านการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 38.86 และหลังการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.49 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองเท่ากับ 4.83 และค่า t ที่ได้มีค่าเท่ากับ 3.15 มากกว่าค่า t ในตาราง แสดงว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า พนักงานมีการปรับเปลี่ยนเจตคติในด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัย ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 45.13 และหลังการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงาน

ทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49.78 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองเท่ากับ 4.65 และค่า t ที่ทำได้มีค่าเท่ากับ 2.95 มากกว่าค่า t ในตาราง แสดงว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า พนักงานมีการปรับเปลี่ยนเจตคติในด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. คะแนนแบบทดสอบความรู้ที่มิต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้า ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้าพิจารณาแยกเป็นรายด้านดังนี้

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความรู้ที่มิต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้า ก่อนและหลังการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า

เนื้อหา	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (7 ข้อ)	4.59	1.04	5.16	1.04	2.35
อันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม (7 ข้อ)	4.37	0.86	4.72	0.99	1.63
การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (6 ข้อ)	3.84	1.09	4.51	0.83	2.98
รวม	12.81	1.84	14.41	1.94	3.63

($P = .05$, $df = 36 = 2.021$)

2.1 ด้านการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และหลังการทดลองจัดกิจกรรมของ

คนงานในโรงงานทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.16 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง .57 และค่า t ที่ได้มีค่าเท่ากับ 2.35 มากกว่าค่า t ในตาราง แสดงว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า คนงานมีความรู้มากขึ้นในด้านการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองเท่ากับ .35 แต่ค่า t ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.63 น้อยกว่าค่า t ในตาราง แสดงว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า คนงานมีความรู้เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ในด้านสถิติจึงไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 ด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัย ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองเท่ากับ .67 และค่า t ที่ได้มีค่าเท่ากับ 2.98 มากกว่าค่า t ในตาราง แสดงว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า คนงานมีความรู้มากขึ้น ในด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัยซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงาน ในโรงงานทอผ้าก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม และด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัย

3.1 พฤติกรรมด้านใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า ที่ขึ้นความเป็นอิสระเท่ากับ 1 ได้ค่าไคสแควร์เท่ากับ 3.841 แต่ค่าไคสแควร์ที่คำนวณได้มากกว่า 3.841 แสดงว่าหลังการจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า คนงานมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า

3.2 พฤติกรรมด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า ที่ขึ้นความเป็นอิสระเท่ากับ 1 ได้ค่าโคสแควร์เท่ากับ 3.841 แต่ค่าโคสแควร์ที่คำนวณได้เรื่องเก็บทำความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงาน ไม่ถึงเศษวัสดุลงบนพื้นโรงงาน ทั้งเศษวัสดุในถังขยะที่เตรียมไว้ มากกว่า 3.841 แสดงว่าหลังการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า พนักงานมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า ส่วนเรื่องเก็บเครื่องมือทุกครั้งที่ใช้ค่าโคสแควร์ที่คำนวณได้น้อยกว่า 3.841 แสดงว่าหลังการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้าพนักงานเก็บเครื่องมือทุกครั้งที่ใช้มีมากขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย

3.3 พฤติกรรมด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า ที่ขึ้นความเป็นอิสระเท่ากับ 1 ได้ค่าโคสแควร์เท่ากับ 3.841 แต่ค่าโคสแควร์ที่คำนวณได้เรื่องหยุดเครื่องจักรเมื่อเครื่องจักรขัดข้อง นั่งลงเมื่อจะยกของหนัก ให้ผู้อื่นช่วยเมื่อจะยกของหนักมาก มีความตั้งใจปฏิบัติงาน มากกว่า 3.841 แสดงว่าหลังการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า พนักงานมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า ส่วนเรื่องหยอกล้อกับเพื่อนระหว่างปฏิบัติงานค่าโคสแควร์ที่คำนวณได้น้อยกว่า 3.841 แสดงว่าพนักงานหยอกล้อกันมากขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการทดลองจัดกิจกรรม จำนวน 37 คน

1. ผลของการวิจัยครั้งนี้พบว่า พนักงานเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชาย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 56.80 รองลงมาคือ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.20
 2. พนักงานมีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50
- อายุการทำงานระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 ระดับการศึกษา จบชั้นประถมศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 แสดงให้เห็นว่าพนักงานส่วนใหญ่จบการศึกษานในระดับภาคบังคับและปัจจุบันโรงงานส่วนใหญ่รับพนักงานที่มีวุฒิ ม.3 เป็นอย่างน้อย

3. คนงานส่วนใหญ่ทำงานในแผนกปั่น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 อาจเนื่องมาจากแผนกปั่นเป็นแผนกที่ต้องใช้แรงงานหนัก คนงานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดเจตคติ แบบทดสอบความรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรม ที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้า ก่อนและหลังการทดลองจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า

1. ผลการวิจัยพบว่า คะแนนวัดเจตคติที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้า ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม และด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากิจกรรมนี้ให้ความรู้แก่คนงานที่จัดขึ้นสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติแก่คนงานที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ เพราะเมื่อคนงานมีความรู้ก็จะนำความรู้นั้นไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

2. คะแนนแบบทดสอบความรู้ที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้า ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของคนงานในโรงงานทอผ้า ด้านการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากคนงานเหล่านี้มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว โดยเฉพาะผู้ใหญ่จะมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อเห็นว่าสิ่งที่เรียนไปนั้นมีความจำเป็น มีความหมายต่อบทบาทและสภาพการณ์ทางสังคม มีประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้ใหญ่มีแนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน ผู้ใหญ่จะเรียนเพราะต้องการนำความรู้จากการเรียนไปใช้ได้ทันที เมื่อมีโอกาสได้รับความรู้ตามที่ต้องการก็จะสนใจศึกษาและพัฒนาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะถูกกระตุ้นให้เกิดขึ้น เมื่อเขาคิดว่าการเรียนนั้นช่วยทำให้เขาบรรลุเป้าหมายและสนองความต้องการ (อุนตานพคุณ, 2527) ในด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม คนงานอาจมีความคุ้นเคยกับสภาพที่เคยปฏิบัติอยู่ทุกวันในด้านนี้จึงคิดว่าที่ทำอยู่ถูกต้องแล้ว

3. พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ในการทำงานในโรงงาน ทอผ้า ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 อาจเนื่องมาจาก เมื่อพนักงานเข้าร่วมกิจกรรมสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และ เจตคติ ที่มีต่อความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้า เมื่อเจตคติเปลี่ยนไป พฤติกรรมของพนักงาน ก็ย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย พนักงานจึงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้การได้รับ ข่าวสารที่แสดงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากสื่อที่จัดนิทรรศการอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พนักงานมีการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่ พรณีย์ ช.เจนจิต (2528) ได้กล่าวไว้

4. พฤติกรรมด้านอันตรายจากสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม ในการทำงานในโรงงาน ทอผ้า ที่เกี่ยวกับเก็บทำความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงาน ไม่ทิ้งเศษวัสดุลงบนพื้นโรงงาน ทิ้งเศษวัสดุ ในถังขยะที่เตรียมไว้ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 แสดงว่าพนักงานสามารถปรับพฤติกรรมได้ และมองเห็นถึงความจำเป็นในการจัดสภาพการทำงาน เพื่อความปลอดภัยของตนเอง

5. พฤติกรรมด้านการกระทำที่ไม่ปลอดภัยในการทำงานในโรงงานทอผ้าก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมของพนักงานในโรงงานทอผ้า แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 แสดงให้เห็นว่าเมื่อ พนักงานปรับเปลี่ยนเจตคติพฤติกรรมก็ปรับเปลี่ยนตามเช่นกัน พนักงานจะระมัดระวังตัวในการทำงาน มากขึ้น เพื่อมิให้เกิดอันตรายแก่ตนเอง เกี่ยวกับหยอกล้อกันในระหว่างทำงาน คนงานยังคงปรับ เปลี่ยนพฤติกรรมไม่ได้ อาจเนื่องมาจากคนงานคิดว่าเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อย

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมที่จัดขึ้นในลักษณะของนิทรรศการซึ่งจัดในบรรยากาศที่เหมาะสม ผู้ที่จัดนิทรรศการ เป็นคนงานในโรงงานเดียวกัน คนงานจะเกิดความกล้าที่จะซักถามเจ้าหน้าที่ ความปลอดภัยหากมีข้อสงสัย จึงทำให้คนงานได้รับความรู้อย่างทั่วถึง แม้กระทั่งผู้ที่ม้อตราความเร็ว ในการเรียนรู้ การที่ผู้ใหญ่ต้องการบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นอิสระนี้เองตรงกับทัศนะของ ระเบียบ สาคริก (2527) ที่ว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียนน่าจะมีโครงสร้างและลักษณะที่เปิดโอกาส ให้คนได้รับการปลูกฝังท่ามกลางบรรยากาศที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการคิดอ่านและแสดง ความคิดเห็น" และการจัดกิจกรรมในรูปแบบของนิทรรศการประกอบด้วยสื่อหลายประเภท ได้แก่ วีดีโอ เอกสารแผ่นพิมพ์ ภาพโปสเตอร์ ทำให้คนงานไม่เบื่อหน่าย นอกจากนี้ อัญมณี บุรุษานนท์ (2526) พบว่า เอกสารแผ่นพิมพ์เป็นส่วนหนึ่งของการให้ความรู้แก่คนงาน ซึ่งตรงกับเอกศักดิ์ เจริญภิบาล (2521) ที่ว่าในการจัดรูปแบบของกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียนแก่ผู้ใช้แรงงาน

นั้น เสนอในรูปแบบของการพิมพ์เอกสารให้ความรู้ฉบับเล็ก ๆ เพื่อกระจายสู่ผู้ใช้แรงงานทั่วถึง เพราะ
 คนงานสามารถนำติดตัวไปอ่านเมื่อใดก็ได้

ข้อสังเกตจากการวิจัย

ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่คนงาน จะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใดขึ้นอยู่กับ
 ลักษณะของกิจกรรมให้ความรู้แก่คนงานและสภาพแวดล้อม ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมให้ความรู้คนงาน

กิจกรรมให้ความรู้คนงานเป็นการจัดนิทรรศการประกอบด้วยสื่อหลายประเภท
 ได้แก่ ภาพโปสเตอร์ เอกสารแผ่นพิมพ์ วีดีโอ การบรรยายและการตอบข้อซักถามโดยเจ้าหน้าที่
 ความปลอดภัยของโรงงาน ซึ่งมีรายละเอียดในการนำไปจัดนิทรรศการของสื่อและประเภท พบว่า

1.1 ภาพโปสเตอร์ นำมาจัดบนแผ่นป้ายนิเทศ โดยจัดตกแต่งแผ่นป้ายให้ดูสวยงาม
 และน่าสนใจ คนงานทุกคนได้มาดูที่แผ่นป้าย โดยเฉพาะวันแรกของการจัดแต่ละคนจะใช้เวลาอ่าน
 ภาพโปสเตอร์นานประมาณ 10-15 นาที หลังจากนั้นในแต่ละวันจะใช้เวลาดูเพียงวันละประมาณ
 5 นาที คนงานจะอ่านเฉพาะภาพโปสเตอร์บางภาพเท่านั้น อาจเนื่องมาจากการได้ดูจากวีดีโอจึง
 อ่านภาพโปสเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ฉายวีดีโอ

1.2 เอกสารแผ่นพิมพ์ คนงานหญิงส่วนใหญ่จะสนใจเอกสารแผ่นพิมพ์ โดยเฉพาะ
 เรื่องอาการปวดหลัง โดยคนงานหญิงจะมาเล่าถึงอาการและปัญหาที่ประสบอยู่ ซึ่งผู้วิจัยก็ได้แนะนำ
 ให้ทดลองปฏิบัติตามเอกสารที่แจกให้อย่างเคร่งครัด

1.3 การดูวีดีโอ การจัดฉายวีดีโอจะเริ่ม 12.00 น. ของทุกวันที่ทำการทดลอง
 ผู้วิจัยสังเกตคนงานจะดูวีดีโอด้วยความตั้งใจประมาณร้อยละ 50 ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เหลื
 ดูเพราะวีดีโอตั้งอยู่ข้างหน้าให้ความสนใญ่น้อย บางกลุ่มเมื่อดูวีดีโอแล้วพบภาพที่ตนเองสนใจก็จะ
 คุยถึงเรื่องนั้นแล้วไม่ได้สนใจดูวีดีโอต่ออีกเลย การดูวีดีโอของคนงานประมาณร้อยละ 80 ของ
 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดูวีดีโอขณะรับประทานอาหาร เวลาในการจัดฉายวีดีโอแต่ละเรื่องส่วนใหญ่
 จะไม่เกิน 20 นาที เมื่อฉายจบเรื่องแล้วก็จะเริ่มฉายใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องเดิมของวันนั้น ทำให้
 คนงานได้ดูบทวนได้กรณีบางช่วงไม่ได้ดู

1.4 การตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยของโรงงาน มีผู้ซักถามน้อย ส่วนใหญ่จะวิจารณ์กันเองในกลุ่มคนงาน

2. สภาพแวดล้อม

การจัดนิทรรศการในครั้งนี้ เป็นช่วงเดือนเมษายน อากาศร้อนอบอ้าวมาก สถานที่จัดเป็นโรงอาหารหลังคาสูงไม่มีผนัง 2 ด้าน แต่อากาศก็ยังอบอ้าว คนงานจึงไม่อยู่ในโรงอาหารนาน เมื่อเสร็จภารกิจก็จะกลับแผนกของตน ทำให้การชมนิทรรศการเป็นไปด้วยความรีบร้อน ไม่อ่านโปสเตอร์อย่างละเอียดทุกภาพ เนื่องจากโรงอาหารกว้างและไม่มีฝาผนังทำให้เสียงของวีดีโอไม่ดังเท่าที่ควร คนงานจึงต้องมานั่งใกล้ ๆ ประกอบกับอากาศร้อนทำให้สมาธิในการดูน้อยลง แต่คนงานทุกคนก็ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมอย่างดี สืบเนื่องจากการพบกันยามเย็นที่ทักทายผู้วิจัยตลอดเวลา

การจัดกิจกรรมในวันที่ 3 มีฝนตกแรงในช่วง 12.10 น. ทำให้อากาศคลายความร้อนอบอ้าว คนงานจึงใช้เวลาในการเดินชมภาพโปสเตอร์จนถึงเวลา 13.00 น. แต่ในวันนี้คนชมวีดีโอน้อยมากเนื่องจากเสียงฟ้าคะนองดังกลบเสียงวีดีโอเป็นระยะ ๆ

สรุปได้ว่า อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้คนงานได้รับความรู้เพิ่มขึ้นปานกลาง และคะแนนวัดเจตคติเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับดี และคนงานสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ได้ หากแต่เนื้อหาที่ตั้งไว้ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานทั้งหมด เพียงแต่เลือกเนื้อหาที่ทางโรงงานต้องการให้คนงานได้มีความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการพัฒนาลักษณะกิจกรรมให้มีความรู้หลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของคนงานที่แตกต่างกัน ได้แก่ วิทยุ คุกกี้ และประเภทของงาน เนื่องจากผู้ที่มีอายุน้อยยังต้องการแสวงหาความรู้มากกว่าคนที่อายุมาก และทำงานมานานใกล้ที่จะออกจากงาน

2. ควรมีการจัดกิจกรรมทำให้ความรู้แก่คนงานสม่ำเสมอ อาจจัดในรูปของนิทรรศการ เพราะคนงานทำงานเป็นกะผลัดเปลี่ยนกันไปตลอดเวลา หากจัดในรูปของนิทรรศการ คนงานจะมามีเวลาได้ก็ได้อีก แต่ควรเสนอข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้กิจกรรมนั้นน่าสนใจมากขึ้น
3. ควรส่งเสริมให้คนงานทุกคน ทุกแผนก ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
4. รัฐควรกวัดขันให้เข้มงวดตามกฎหมายแรงงาน
5. โรงงานควรชักจูงให้คนงานทุกคนมองเห็นถึงความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน อาจให้ผลตอบแทนในลักษณะของรางวัลสำหรับผู้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องตามหลักของความปลอดภัยในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงการจัดกิจกรรมทำให้ความรู้แก่คนงาน เพื่อส่งเสริมให้คนงานมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และมีทักษะความรู้ในวิชาชีพเพิ่มขึ้น
2. ควรมีการศึกษาถึงการจัดกิจกรรมทำให้ความรู้แก่คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมอื่นในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดใกล้เคียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย